

הווין לו בנים תלמידי חכמים, שנ' כי נר מצוה ותורה אור. וצריך להזכיר על הגסים בכל פעם ופעם שיתפלל, ביוצר במוסף במנחה בערבית בשבת ובראש חודש. והיכן אומרו, בהודאה. שכן אמרו חכמים ז"ל, נותן הודאה על מה שעבר וצועק על מה שעתיד להיות. על כן אומרו במודים, כשיגיע 'כי מעולם קוינו לך' יאמר על הניסים וכו'. וגומ' התפלה וגומ' ההלל, ומוציאין בכל יום ספר תורה וקורא בו ג' גברי. ובשבת מוציאין שני ספרים, וקור' באחד בפרש' היום ז' גברי, ואומ' קדיש, ובשני קורא בו המפטיר בקרבן היום, ומפט' רני ושמחי כו'. ואם באו שתי שבתות בחנוכה, שבת ראשונה מפט' רני ושמחי, ושבת שניה ויעש חירום. ואם בא יום ראשון בשבת, מפטיר קורא מן כה תברכו עד זה קרבן נחשון. ואם בא רא' חד' וחנו' ביום שבת, מוציא שלשה ספרים, קורא בראשון בפרש' היום ששה גברי, והשביעי קורא בענין ראש חודש, כמו שכתבנו, ואומ' קדיש, ובשלישי קורא המפטיר בקרבן היום לחשבון הימים, ומפטיר רני ושמחי, לא השמים כסאי ולא מחר חודש. ואם בא ראש חודש בשאר ימות השבוע מחנוכה, מוציאין שני ספרים וקור' בפרש' ראש חודש כה יולדי ושראל. והרביעי קורא בקרבנות כמו שאמרנו. ואם בא בשבת ראש חודש או חנוכה או מועד אל יאמר צדקתך. ואר' קדיש תתקבל, ואומ' מזמור שיר חנוכה, ואר' קדיש יהא שלמא וכו'. נשלם ענין חנוכה.

ענין עשרה בטבת והלכותיו:

יום עשרה בטבת בו סמך מלך בבל על ירושלם, ובאיזה שיבא בשבוע חייבין לצום בו ביום, ואינן יכולין לאחורו, כל שכן שלא להקדימו, דאקדומי פורענותא לא מקדימין. ועל זה נבנה העבור כדי שלא יבא בשבת, כי אלו היה בא בשבת, לא היו יכולין להחליפו, והיו צריכין לצום בשבת מפני שנ' לנביא ע"ה (יח' כד ב) כתוב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל על ירושלם. וכל תענית שאדם מתענה בין מדרך החיוב בין לרצונו חייב לקבלו מבעוד יום, כי חסידים הראשונים גזרו להתענות כל מי שיכול שני וחמשי, מפני שלשה דברים, על חרבן הבית ועל התורה שנשרפה ועל חרפת השם, וכל מי שמתענה על זה יש לו שכר הרבה. ומה שאמרנו שצריך לקבל התענית מבעוד יום, לא מאכילה, אלא שיזכור בתפלת המנחה ויאמ' למחר אהא בתענית, או הרי אני שרוי בתענית למחר, יהי רצון מלפניך יי אלהי שתענני בקראי ותרחיב בצר לי ותמצא לי בשאלתי ותענה עתרתי ותשמע תפלתי כי אתה שומע תפלת כל פה בא"י שומע תפלה. ויכול לאכול ולשתות כל זמן שאינו ישן, שכן אמרו חז"ל אמ' זעירי אמ' רב הונא, יחיד שיקבל עליו תענית שני ימים זה אחר זה אוכל ושותה כל הלילה, למחר יתפלל תפלת תענית. לן בתעניתו אינו מתפלל תפלת תענית, כל' אם לא קבל עליו תענית אלא יום אחד בלבד, והתענה אותו היום, ובליילה נמלך להתענות למחר ולן בתעניתו, למחר אין מתפלל תפלת תענית, שהרי לא קבלה מבעוד יום

ולא שמה תענית. אימת מקבלה, בתפלת המנחה שלפני התענית, כמו שכתבנו למעלה.

והתענית הוא עקר גדול עד מאד להכנעת יצר הרע, וצריך אדם לקבלו בלב שלם, ואמ' חכמי' ז"ל כי התענית גדול מן הצדקה, שזה בגופו וזה בממונו, ועם התענית צריך טהרת הלב ומתנחם על מה שעשה, ושומר עצמו שלא לעשות, ואם אינו עושה כן עליו הכתו' אומ' ככלב שב על קיאו. ועל זה אמרו חז"ל (תע' טז ע"א) אדם שיש בידו עבירה ומתודה וחוזר בה למה הוא דומה, למי שטובל ושרץ בידו, שאפילו טובל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה. זרקו מידו מיד עלתה לו טבילה, שנ' ומודה ועוזב ירוחם. ואומ' (שו) נשא לבבינו אל כפים אל אל בשמים (איכה ג מא). על כן צריך אדם להכיר את בוראו, ולמעט הנאות העולם הזה, ולהשפיל עצמו לפני בוראו, ולעשות תשובה בכל עת, וכובש את יצרו מלעשות עבירה, וחושב בכל יום כאלו מת למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה, כמו שאמרו חז"ל (שבת קנב ע"א) שוב יום אחד לפני מיתתך. ושאלו תלמידיו את ר' אליעזר היאך יכול אדם לידע יום מותו, והלא הנביא אמ' לא ידעתי יום מותי, והשיב להם כל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה. ועל זה אמ' שלמה, על דרך משל, בכל עת יהיו בגדיך לכנים (קהלת ט' ח). ויחיד שקיבל עליו תענית אומ' ענינו, וכו'. ויאמ' סליחות ובקשות ותחינות וכו'. נשלם ענין עשרה בטבת.

ענין העצירה:

בזמן ששמים עוצרים מלהוריד טל ומטר, והגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים, ואינם יכולים לחרוש ולזרוע, מפני זה מתחילין תלמידי חכמים שבכל מקום ותלמידיהם וכל הנלוים להם מתענין שני וחמשי ושני, ושאר העם אינן מתענין, כי עדין יש זמן גדול לזרוע. ואוכלין בלילה אם ירצו, כמו שכתבנו למעלה, ומפסיקין בראשי חדשים. ולא יאמר אדם תלמיד אני ואין אני ראוי לכך אלא כל התלמידים ראויים לכך. ואפי' יהיה עם הארץ ורוצה להתענות עמהם, הרי זה משובח (תע' י ע"ב). שכן אמרו חכמי' ז"ל בדבר של שבח אינו עושה כמותם, בדבר של צער עושה והרי זה משובח. ת"ר (שם), יחיד שהיה מתענה על החולה ונתרפא, על צרה ועברה, הרי זה מתענה ומשלים. ההולך ממקום שמתענין למקום שאין מתענין הרי זה מתענה ומשלים כפי מה שמתענין אנשי מקומו. במקום שהוא דר בו אין מתענין והלך למקום אחר שמתעני' — צריך להתענות עמהן. ואם שכח ואכל ושתה, אל יתראה בפניהם כמי שאכל ושתה, ואל ינהג עדונין בעצמו. וכל המרעיב עצמו בשני רעבון ניצל ממיתה משונה, שנאמ' ברעב פדך ממות. ר"ל מתוך שהרעיב עצמו בשני רעבון ניצל ממיתה משונה. וגם אסור לאדם לשמש מטתו בשני רעבון (שם יא ע"א), שנ' וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב. ואם אין לו בנים מותר, כי מתוך שיפקוד הב"ה עולמו ברחמים יפקוד